

Jolin Slotte,

författare, projektkoordinator vid LL-Center och doktorand i litteraturvetenskap vid Åbo Akademi

Foto: Sofia Jernström

Jan Helligren, FD,

ledande utvärderingsexpert på Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU/Karvi)

Nyfiken på lättläst litteratur? Intervju med projektkoordinator Jolin Slotte

Det finns ett stort behov av olika sorters texter i dagens alltmer heterogena klassrum. En nyckel till en vidgad läsförståelse och ett intresse för läsning är att det uppstår lyckade möten mellan läsare och böcker. När det känns jobbigt och tråkigt att läsa kan lättlästa böcker sänka tröskeln, och erbjuda en väg in i litteraturen. Jolin Slotte har jobbat med att bearbeta lättlästa böcker under de senaste åren, och är projektkoordinator för projektet Ny finlandssvensk lättläst litteratur.

Det talas en hel del om att unga läser allt mindre, och har allt svagare läsförståelse. Hur ser du på behovet av lättläst litteratur idag?

– Lättlästa böcker riktar sig framför allt till personer som av någon orsak inte annars skulle kunna njuta av litteratur. När det gäller ungdomar som saknar läsintresse och läsmotivation tänker jag att välskrivna lättlästa böcker kan vara en väg in i litteraturen. En svag läsförståelse leder till att läsningen kan kännas jobbig och motbjudande och då kan litteratur på lätt språk i bästa fall ge läsoplevelser som ger mersmak. Jag tror inte att litteratur på lätt språk är en lösning för bättre läsförståelse på individnivå, men för en ung människa som inte alls läser skönlitteratur kan lättlästa romaner vara de första verken som hen orkar läsa från början till slut. Därför tänker jag att lättlästa böcker kan stöda förståelsen för berättelsers uppbyggnad och komplexa företeelser. Lättläst poesi kan också låta läsaren njuta av en genre som annars kan uppfattas som svårberädd.

Vem är det som läser lättlästa böcker?

– Lättlästa böcker har en bred målgrupp och därför kan också böckerna vara väldigt olika. Ofta är det (vuxna) människor som av olika orsaker har svårt att koncentrera sig på längre texter som läser lättlästa böcker. Det kan vara personer med svag läsförståelse eller svårigheter med att förstå komplexa skeenden. Det kan vara personer med intellektuell funktionsnedsättning, personer som har minnessjukdomar eller till exempel är

utmattade, deprimerade eller har andra tillfälliga utmaningar med läsning.

Vad gör du egentligen när du skapar en lättläst version av en roman?

– Jag har återberättat åtta väldigt olika berättelser. Tre av dem är Muminböcker och riktar sig till barn, en ungdomsroman, en roman som riktar sig till vuxna och nu senast Merete Mazzarellas Den violetta timmen, som publiceras som lättläst med titeln Min bror Martin. När jag återberättar en annan författares verk är min uppgift väldigt tydlig. Jag ska omarbota berättelsen till lätt språk så att den ska fånga en läsare som kräver lite mera av en text. Det är originalförfattarens röst som ska höras och jag ska göra mig själv osynlig.

Har du några tips till lärare som vill använda lättlästa böcker i sin undervisning?

– Mitt tips är att alla lärare ska läsa lättlästa böcker själva, för att få ett grepp om den här breda genren. En första anblick kan ge en känsla av att det handlar om förenklad, tråkig och barnslig litteratur. Precis som bland annan litteratur finns det både bra och dåliga böcker, så det gäller att ha tålamod för att hitta den som berör en själv. Den bästa lättlästa litteraturen påminner om poesi och jag är själv av den åsikten att den ska läsas långsamt och gärna högt. När lättläst litteratur är som bäst är varje ord och varje radbrytning i texten väl övervägd.

Det varnas ibland för att man ska vara försiktig med att sänka kravnivån för eleverna genom att använda alltför lätta texter. Då får de inte

tillräckliga utmaningar och utvecklas inte i sitt läsande. Vad tänker du om det här?

– Jag tänker att det är väldigt viktigt att barn och ungdomar får uppleva litteratur som utmanar, uppmuntrar, utvecklar och underhåller dem. I stället för att prata om litteratur ur ett smalt perspektiv, vill jag bredda på läsningen och litteraturen. Ingen som jobbar med läsfrågor och litteratur vill att barn och ungdomar endast ska läsa en sorts litteratur. Det handlar om att visa på den bredd som finns.

När det gäller lättläst litteratur i klassrummet, skulle jag vilja att det för den läsovana, läsovilliga och den som har läs- och skrivsvårigheter skulle finnas alternativ. Kanske hen kan läsa den bearbetade versionen av Maria Turtschaninoffs *Maresi* eller *Förvandlingen* av Kafka, i stället för att fuskläsa originalversionen? Då kan hen delta i diskussionen i klassrummet om de teman som de här verken lyfter fram och har en möjlighet att utveckla färdigheter som också klasskamraterna får när de läser, tolkar och diskuterar originalverken.

Du jobbar för tillfället med projektet *Ny finlandssvensk lättläst litteratur vid LL-Center/FDUV. Berätta om projektet.*

– För tillfället publiceras väldigt lite nyskriven finlandssvensk lättläst litteratur, vilket betyder att finlandssvenskar inte kan läsa litteratur som är skriven på lätt svenska, utgående från den vardag och kulturbakgrund som är deras. För att åtgärda det här har jag jobbat med etablerade finlandssvenska författare, för att ge dem en bättre uppfattning om genren. Hösten 2023 utkommer antologin *Bultande hjärtan*, med noveller och dikter skrivna av de här författarna. Målet med projektet är att det i framtiden ska finnas flera författare som kan och vill skriva på lätt svenska i Finland, att förlagen ska våga ge ut den här litteraturen och att den bättre ska kunna nå sina målgrupper.

Intresserad av att få veta mera om hur man kan jobba med lättläst litteratur i undervisningen? Ta kontakt med Jolin Slotte: jolin.slotte@ll-center.fi

En klocka plingar när jag öppnar dörren till kaféet.
Nästan alla bord är upptagna.
Människorna äter kakor, croissanter och smörgåsar.
På golvet har de färgglada shoppingkassar.

På varje bord står en skål med socker
och en glaslykta med ett varmeljus.
Uppe i taket glittrar en lampa.
Utanför är det nästan mörkt
fastän det är mitt på dagen.

Jag ser ett ledigt bord vid fönstret.
Jag går snabbt förbi borden,
stolarna, människorna
och deras granna shoppingkassar.

Det blir fort varmt innanför min vinterrock.
Jag kan känna mina nya trosor under kläderna.
Trosornas små rosetter skaver mot huden
och spetsstyget kliar mot skinkorna.
Ändå känns det underbart.

Jag hänger rocken på stolen och sätter mig.
Jag kan se min spegelbild i fönstret.
Alla som går förbi kan se rakt in.
Vem som helst kan se mig sitta här.
Det känns inte bra.